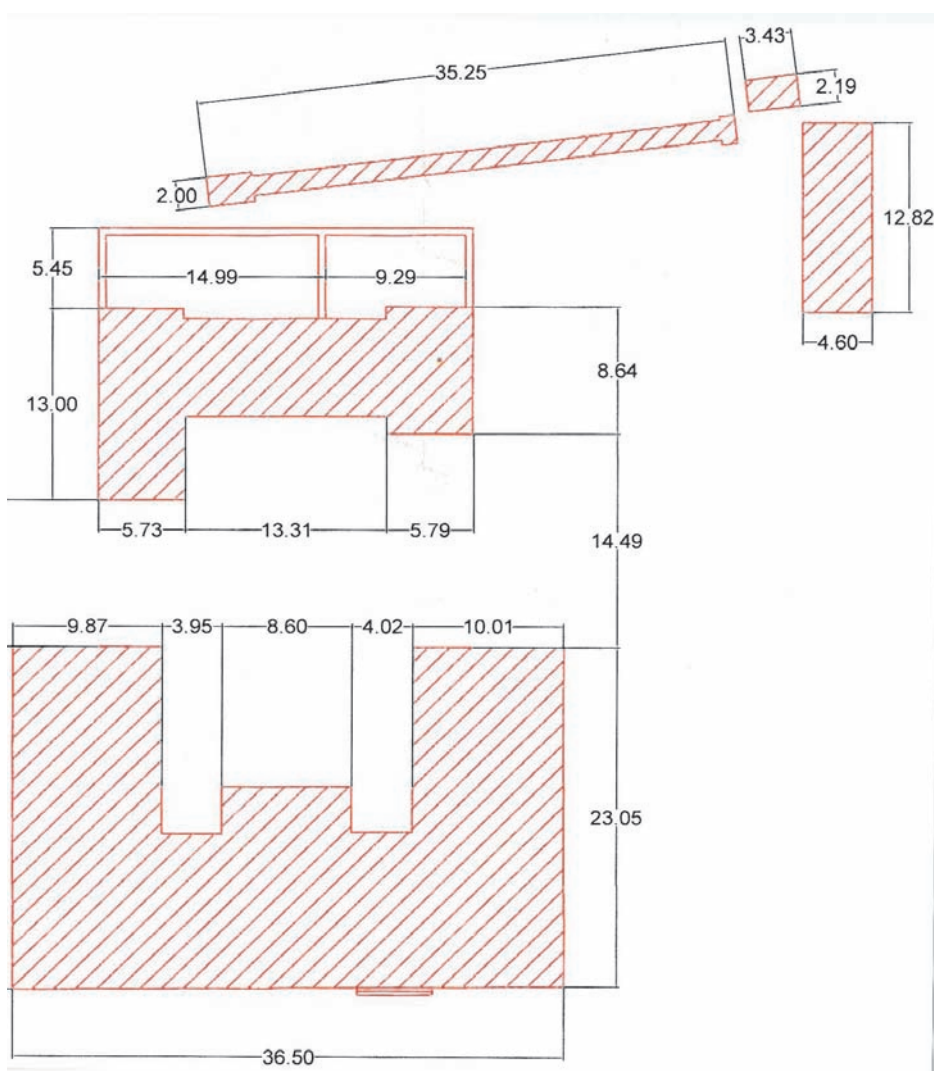

Unatoč svim poteškoćama ustrajno se ide naprijed, a pokreću se i nova povjerenstva

RAD POVJERENSTAVA ZA ISTRAŽIVANJE I OBILJEŽAVANJE GROBIŠTA IZ DRUGOG SVJETSKOG RATA I PORAĆA

► Piše: **Vice Nižić**

Prvo povjerenstvo koje je osnovano je ono u Širokom Brijegu. Iznimno zahtjevan posao koji je povjerenstvo obavilo polovinom 2010. bila je ekshumacija na lokalitetu Dubrava u Knešpolju. U trija masovnim grobnicama pronađeno je i ekshumirano 28 žrtava. Većina njih su civili, jedan broj žrtava njemački su vojnici, a među njima, prema više svjedočenja još živih svjedoka, nalazi se i jedan franjevac. Povjerenstvo je za stručne radove na iskapanju angažiralo forenzičarku Mariju Definis-Gojanović, specijalicistku za sudsku medicinu KBC-a Split, i arheologa Tihomira Glavaša. U rujnu 2010. ostatci žrtava iz triju masovnih grobnica u Knešpolju prebačeni su na Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru. Početkom 2011. uzet je jedan broj uzoraka žrtava te je, u suradnji s Medicinskim fakultetom u Splitu, izvršena DNK analiza. Na lokalitetu Pobranica u središtu Širokog Brijega prošlog ljeta pronađeni su posmrtni ostatci još sedam žrtava. Povjerenstvo i dalje prikuplja informacije i svakodnevno uzima iskaze svjedoka doznajući za nove lokacije počinjenih zločina. U isto vrijeme započelo se s obilježavanjem lokacija grobišta na terenu. Na lokalitetu Čajerac prona-

Austro-ugarski plan tamnice u Ljubuškom, kod današnje zgrade Općine. Tamnica je bila u zemlji, a šetalište ograđeno zidom nad zemljom.

đeni su posmrtni ostatci Ivana Tolja iz općine Ljubuški, a na lokalitetu Barevište – Mokro pronađeni su posmrtni ostatci četiriju žrtava.

Drugo povjerenstvo osnovano je u općini Ljubuški. Prva zadaća ovog

povjerenstva bila je istraživanje lokaliteta na Tomića njivi. Tu je ubijeno i zakopano 28 osoba. Pretpostavlja se da su među njima dva ili tri franjevca. Drugi lokalitet koji je istražen lokalitet je Bare u krugu Komu-

nalnog poduzeća Ljubuški. U prvoj fazi istraživanja na grobištu Bare pronađeno je devet ljudskih kostura. Znalo se da je na tom mjestu ubijeno i pokopano još ljudi, ali zbog čestih kiša i blatna terena radovi su prekinuti i nastavljeni u veljači 2011. U drugoj fazi otkopavanja naišlo se na male poteškoće jer je prilikom izvođenja radova na vodovodu došlo do pomicanja kostiju pa je pronađeno šest cjelovitih kostura i tri ili četiri oštećena. Tijekom, dakle, obiju faza otkapanja na grobištu Bare pronađeno je ukupno 18 ili 19 žrtava komunističkog terora. Kostii pobijenih u limenim su sanducima odvezeni na Medicinski fakultet u Mostar i čeka ju stručnu obradu. Treća masovna grobnica gdje je istraživanje završeno nalazi se na lokalitetu iza zgrade županijskog MUP-a. Pronađeno je 12 žrtava. Započelo je istraživanje i četvrte masovne grobnice koja se nalazi na lokalitetu iza zgrade Općine Ljubuški. Do sada nije pronađena nijedna žrtva, međutim uvidom u projektnu dokumentaciju pronađena je moguća tamnica koja se nalazi

na području iza zgrade Općine i ovih dana namjerava se krenuti u njezino istraživanje.

Treće povjerenstvo osnovano je u Neumu. Pod vodstvom Tihomira Glavaša i dopredsjednika povjerenstva Nikole Koncula s radovima se otpočelo 7. travnja 2011. U sastavu radne skupine bili su i predstavnici Policijske postaje Neum te bolničar iz Doma zdravlja Neum. U prva dva dana otkopano je šest skeleta te su izvršene pripreme za njihovo vađenje iz grobnice. Skupini se 9. travnja pridružila i forenzičarka Marija Definis-Gojanović pa su sve kosti složene u najlonske vreće i prenesene na gradačko groblje gdje su položene u limene sanduke. Nakon završetka radova grobnica je uređena i vraćena u prvobitno stanje. Prilikom obilježavanja 60. obljetnice mučeničke smrti don Mitra Papca, dugogodišnjeg gradačkog župnika i žrtve komunističkog progona ubijenog u namještenoj željezničkoj nesreći, 28. travnja 2011. obavljen je pokop posmrtnih ostataka. Trenutno povjerenstvo obilježava mjesta gdje su

komunisti poubijali svoje žrtve.

Povjerenstvo u općini Posušje još je u tijeku ustrojavanja. Za predsjednika je imenovan fra Milan Lončar. Nadamo se da će uskoro početi s konkretnim radom.

Peto povjerenstvo osnovano je u općini Busovača. Predsjednik povjerenstva je Stipo Krišto. Sudeći prema svjedočenjima stanovnika Busovače, na području ove općine postoje brojna prikrivena grobišta ne samo hrvatskih nego i njemačkih vojnika koje su komunisti pogubili nakon rata.

Vijeće Općine Čitluk 22. prosinca 2011. imenovalo je članove povjerenstva za ovu općinu. Za predsjednika povjerenstva izabran je Andrija Stojić. Počelo se s djelatnostima na terenu, dijele se letci, prikupljaju se podatci o mogućim grobnicama stradalih žrtava na području čitlučke općine. Postoje indicije da u masovnoj grobnici na lokalitetu Dubrava – Knešpolje, općina Široki Brijeg, ima i nekoliko žrtava iz čitlučke općine, što će se utvrditi DNK analizom. ✍

ŠIROKI BRIJEG: EKSHUMIRANA TIJELA DVOJICE PARTIZANSKIH VOJNIKA

Široki Brijeg, 12. travnja 2012. (D. Š./abcportal.info) – Da istraživanje komunističkih zločina nije političko nego poglavito pitanje ljudske humanosti, potvrdio je i najnoviji događaj koji se zbio 11. travnja 2012. u širokobriješkom naselju Ljubotići. Članovi Povjerenstva za uređivanje i obilježavanje grobišta iz Drugog svjetskog rata

i poraća na području općine Široki Brijeg ekshumirali su posmrtnu ostatke dvojice partizanskih vojnika.

Prema iskazima starijih stanovnika ovoga mjesta, na lokalitetu Sunčanjak pokopana su tijela dvojice partizanskih vojnika, stradalih u borbenim djelovanjima 1945. Ekshumacijom njihovi su navodi i službeno potvrđeni.

»Proces ekshumacije obavljen je 11. travnja 2012. i trajao je između 8.30 i 11.30. Tijela su ekshumirana i prebačena u mrtvačnicu, odakle će dalje biti prebačena na patološki odjel Sveučilišne bolnice u Mostaru, na obradu i uzimanje uzoraka za DNK analizu«, priopćeno je iz Povjerenstva.

Sudeći prema tvrdnjama navedenima u iskazima, riječ je o posmrtnim ostacima Luke Vujaka iz Konavala kod Dubrovnika i Slavonca Ive Dupera. Iz Povjerenstva mole njihove potomke da im se jave radi identifikacije i daljnjeg postupka. ✍